

Husdyrbruget 1949.

Af landbrugslærer *Halfdan Jørgensen.*

Der var for dansk husdyrbrug stor produktionsmæssig fremgang over hele linien igennem 1949. Høsten er jo i disse år næsten altafgørende for produktionens størrelse, og her var vi for kalenderåret 1949 godt stillet. Der var rigtig gode beholdninger af foder ved årsskiftet, og sommeren 1949 gav god græsning og rekordhøst, når alt tages i betragtning.

Trods stor stigning i produktion og eksport for alle de mest betydende landbrugsvarer gik afsætningen i indland og udland også forholdsvis glat. Der var ganske vist for nogle varers vedkommende lidt vigende priser sammenlignet med 1948, men alligevel —.

Landmænd i almindelighed plejer jo anstændigvis ikke pralende at råbe op, når det går dem godt. Men, mon ikke den typiske danske landmand, der først og fremmest indretter sin bedrift på at have et velafpasset og alsidigt husdyrhold, vil indrømme, at i 1949 gik det egentlig ganske godt. Der kan i hvert fald være grund til at slå fast, at såvel køer som svin og høns kvitterede pænt for foder og arbejdsindsats i årets løb — og så er heste, får og pelsdyr trods alt noget mindre væsentligt.

Husdyrbestanden.

Der er foretaget de sædvanlige tællinger i årets løb; hovedtællingen i juli omfattede også kalkuner, ænder og gæs, der ikke var taget med de to foregående år. Endvidere var der i marts 1949 en racetælling for hingste og hopper; sidst foregående tælling lå her for hingstenes vedkommende 5 år tilbage, og for hoppernes vedkommende ikke mindre end 16 år. Derimod fortsætter Statistisk Departement med at opføre svinebestanden med ca. 6 ugers mellemrum; i den pågældende tabel er dog kun hveranden svinetælling taget med her.

Heste. (1000 stkr.).

	16. juli 1949	17. juli 1948	26. juli 1947	15. juli 1939
Hingste, (3 år og derover) ..	4	4	4	4
Vallakker, (3 år og derover)	158	167	181	213
Hopper, (3 år og derover) ..	241	252	255	230
Plage, (1—3 år)	73	93	114	93
Føl (under 1 år)	52	58	47	54
Heste i alt	528	574	601	594
Af hopperne er bedækket i året forud for tællingen ..	72	87	98	94

Nedgangen i den samlede hestebestand fortsætter og udgør 8 pct. fra juli 1948 til juli 1949. Vognmandsheste, trav- og galopheste optaltes til ialt 9000 stkr. Der er ganske vist endnu 18 000 heste i bykommunerne, men hovedparten af disse er altså landbrugsheste, idet adskillige landområder i byernes nærhed hører ind under bykommunerne.

Hingstebestandens raceforhold 1949 og 1944. (Stkr.).

	Marts 1949			Marts 1944		
	Øerne	Jylland	Hele Landet	Øerne	Jylland	Hele Landet
Absolutte tal:						
Jydsk race	102	479	581	176	697	873
Belgisk race	714	567	1 281	828	529	1 357
Frederiksborg race	186	90	276	194	85	279
Fuldblodsrace	38	9	47	57	24	81
Knapstruppere	18	15	33	—	—	—
Oldenborg race	160	185	345	147	107	254
Traverrace	111	17	128	107	10	117
Norsk vestlandsrace ..	65	220	285	54	221	275
Andre og bl. racer { svære	19	11	30	} 220	307	527
blandede racer { lette .	9	26	35			
Uoplyst race	190	347	537			
Hingste i alt	1 612	1 966	3 578	1 783	1 980	3 763

Procentvis fordeling:

Jydsk race	6,3	24,4	16,2	9,9	35,2	23,2
Belgisk race	44,3	28,8	35,8	46,4	26,7	36,1
Frederiksborg race	11,5	4,6	7,7	10,9	4,3	7,4
Oldenborg race	9,9	9,4	9,6	8,2	5,4	6,7
Norsk vestlandsrace ..	4,0	11,2	8,0	3,0	11,2	7,3
Andre og bl. racer ..	24,0	21,6	22,7	21,6	17,2	19,3

Jyderne har altså haft betydelig tilbagegang, både på Øerne og i hovedlandet. Bemærkelsesværdig er iøvrigt oldenborgernes stærke fremgang i Jylland.

Angående hingstenes fordeling i de enkelte landsdele og hoppernes raceforhold må interesserede henvises til Statistiske Efterretninger 41. årgang, nr. 67, hvor nærmere oplysninger kan findes. Her skal blot understreges, at raceforskydninger viser sig først og stærkest i hingstebestanden; at ændre hoppebestanden tager længere tid. Eksempelvis var der i hele landet i 1949 31,0 pct. hopper af jydsk race, mod hingstenes 16,2 pct. For belgiernes vedkommende var de tilsvarende tal på samme tid 26,6 pct. hopper, mod 35,8 pct. hingste. Iøvrigt må det avlsmæssigt tages i betragtning, at hingstene inden for racer i fremgang vil have et relativt lille antal hopper af egen race.

Hornkvæg (1000 stkr.).

	30. dec. 1949	16. juli 1949	30. dec. 1948	17. juli 1948	30. dec. 1939	15. juli 1939
Tyre (1 år og derover)	37	40	38	39	68	69
Stude (1 år og derover) ..	34	44	38	47	66	81
Køer og kvier, som har kælvet	1 566	1 535	1 473	1 472	1 656	1 642
Kvier, som ikke har kæl- vet (1 år og derover) ..	549	623	543	597	602	670
Kalve under 1 år	700	707	659	671	860	864
Hornkvæg i alt	2 886	2 949	2 751	2 826	3 252	3 326

Såvel juli-tællingen som december-tællingen viser fremgang for både køer, kvier og kalve, mest dog for de sidste. Den samlede kvægbestand i hele landet var 5 pct. større ved udgangen af 1949 end ved årets begyndelse.

Det vil ses, at den samlede svinebestand er mere end fordoblet fra juli 1948 til oktober 1949. Siden da og til dato er der ikke sket store ændringer, idet tallet har ligget på godt 3 mill. stkr. eller praktisk taget det samme, som var vor normale svinebestand igennem årene 1935 til 1940. Da kornimporten har været — og må regnes at blive — væsentlig

	Svin (1000 stkr.)						
	1949				1948		1939
	30. dec.	8. okt.	16. juli	26. marts	30. dec.	17. juli	15. juli
Avlsorner	12	12	12	10	9	9	18
Søer:							
Første gang drægtige søer	63	116	114	125	77	78	76
Andre drægtige søer	142	150	126	102	99	57	173
Diegivende søer	104	81	86	66	52	49	102
Goldsøer (ikke udsat til slagtning)	23	24	26	15	14	13	28
Udsættersøer til slagtning	12	10	10	6	7	5	11
Søer i alt	344	381	362	314	249	202	390
Pattegrise hos søerne	844	685	702	528	410	400	856
Ungt tillæg og slagterisvin:							
Fravænnede grise u. 35 kg	702	705	596	506	436	279	789
Svin på 35—60 kg	660	705	565	419	452	287	651
Fedesvin } 60—80 kg.	433	403	349	309	278	179	} 479
(slagterisv.) } 80 kgo. dero.	125	138	104	114	110	106	
Svin i alt	3 120	3 029	2 690	2 200	1 944	1 462	3 183

mindre end i sidste halvdel af trediverne, kan en svinebestand på godt 3 mill. stkr. kun klares under forudsætning af gode høstår, god foderudnyttelse og større grovfoderanvendelse.

Får og Geder (1000 stkr.).

	16. juli 1949	17. juli 1948	26. juli 1947	13. juli 1946	15. juli 1939
Vædere, beder, får og lam i alt	67	77	91	170	147
heraf moderfår	31	40	51	82	—
Geder	5	—	—	—	9

Fårebestanden er nu nede på mindre end halvdelen af tallet før krigen, og gederne har også yderst få sande venner. Der ville jo ellers være frodige vejrabatter nok for disse energiske små mælkeproducenter at gnave! — Skulle barken af et par vejtræer gå med i løbet, havde bilisterne vel ikke stort at lade gederne høre.

Fjerkræ (1000 stkr.).

	16. juli 1949	17. juli 1948	26. juli 1947	13. juli 1946	15. juli 1939
Haner, 1/2 år og derover	130	122	127	144	201
Høner, 1/2 år og derover	10 281	8 923	7 970	7 577	13 935
Kyllinger under 1/2 år ..	14 788	14 400	11 318	10 667	19 161
Høns i alt	25 199	23 445	19 415	18 388	33 297
Kalkuner	49	—	—	45	99
Ænder	710	—	—	552	895
Gæs	344	—	—	336	393

For alle grupper af fjerkræ har der været nogen fremgang siden foregående tælling, men bestanden mangler endnu en del i at være på højde med 1939 tallene. Ved en sommertælling vil kyllingerne tælle stærkt med i den samlede hønsebestand; kyllingetallet er forøvrigt ikke væsentligt større i 1949 end det var i 1948. Heraf følger, at den samlede hønsebestand vinteren 1949/50 ikke var væsentlig større end vinteren 1948/49 — en tælling i marts 1950 viste således 18,5 mill. stkr. mod 18,0 mill. stkr. i marts 1949.

Pelsdyr.

	1949	1948	1947
Antal pelsdyrfarme	1 959	2 255	2 664
<i>Antal dyr:</i>			
Sølvræve og varianter	13 100	17 400	19 900
Blåræve	3 900	4 800	3 500
Mink og varianter	174 400	158 100	151 400
Ildere	6 200	10 200	12 000
Sumpbævere (nutria)	27 600	31 400	37 000
Pelsdyr i alt	225 200	221 900	223 800

De fleste slags pelsdyr har talmæssigt været i tilbagegang igennem 1949 ligesom året forud. En undtagelse herfra danner dog mink, hvis fremgang mere end opvejer tilbagegangen for de øvrige grupper, så den samlede bestand er lidt større i 1949 end i 1948. Når pelsdyrfarmenes antal samtidig viser ret betydelig tilbagegang, siger tallene os, at de tilbageblevne pelsdyravlere har udvidet deres bestand en hel del.

Fodringsforhold.

Skønt vi ikke helt undgik tørkeperioder, i hvert fald stedvis, gav sommeren 1949 som tidligere nævnt gode vækstbetingelser. Både korn, rodfrugter, hør og navnlig græsning gav derfor betydeligt mere end i 1948, som forøvrigt havde givet en god normalhøst. Kun kartoffelavlens var væsentlig mindre i 1949, dels på grund af arealindskrænkning, dels på grund af mindre hektar-udbytte end i 1948. Om enkelthederne angående disse vigtige ting må henvises til andre oversigter i *Tidsskrift for Landøkonomi*; her skal blot nævnes, at Danmarks samlede høst i 1949 opgjordes til 129,4 mill. afgrødeenheder (1 a. e. = foderværdien i 100 kg byg) mod 114,3 mill. a. e. i 1948, hvilket er en stigning på godt 13 pct.

Denne store, hjemlige foderproduktion i forbindelse med en betydelig stigning i importen af oliekgær, klid og foderkorn m. m. gav en særdeles heldig udvikling med hensyn til fodringmulighederne. Der var foder nok til den forhåndenværende husdyrbestand, og der blev muligheder for udvidelse.

Foder til rådighed.

	Foderværdi, mill. f. e.				Indhold af fordøjeligt renprotein, mill. kg			
	1949/50 ¹⁾	1948/49	1947/48	1935/36-39/40 gsnl.	1949/50 ¹⁾	1948/49	1947/48	1935/36-39/40 gsnl.
Korn, oliekgær o. a.								
kraftfoder	3 970	3 187	2 294	3 795	420	325	226	446
Grovfoder ÷ græs og grøn-foder	4 050	3 690	3 046	3 963	235	180	146	209
Mælk og valle	710	636	538	755	120	107	92	135
Foderforbrug i alt ÷								
græs og grøn-foder ..	8 730	7 513	5 878	8 513	775	612	464	790

1) Foreløbige og delvis anslåede tal.

Foranstående tal viser efter Statistisk Departements opgørelse, hvilke foder-mængder, der har været til rådighed for husdyrbruget i Danmark (græs og grøn-foder er dog ikke medregnet), når der forlods er gjort fradrag for brødkorn, udsæd og produkter af enhver art til direkte konsum og industrielt brug. — Og her er altså tale om en aldeles afgørende æn-

dring i løbet af de tre nævnte høstår; det er værd at mærke sig, at tallene for såvel foderenheder som protein til rådighed i høståret 1949/50 overstiger de tilsvarende tal for sidste halvdel af trediverne.

De forbedrede fodringmuligheder i forbindelse med ret lønnende produktpriser skabte en interesse ud over det almindelige omkring fodringsspørgsmålene, og der er på forskellig måde gjort en indsats for at støtte udnyttelsen af de givne muligheder. Inden for *Horsens Landbrugsforening* fandt man tiden moden til et fremstød og gik i spidsen med ansættelsen af *særlige fodringskonsulenter*, der mod betaling fra de tilmeldtes side skal klare opgørelsen af foderbeholdningerne og foderplanlægningen. Endvidere skal fodringskonsulenten igennem direkte besøg mindst 5—6 gange årlig i den enkelte besætning føre tilsyn med, at den udarbejdede foderplan ikke blot ligger sikkert i skrivebordsskuffen, men at den virkelig bliver praktiseret, så hver ko får netop det foder, den ifølge foderplanen kan tilkomme. At den sidste af disse konsulentens opgaver er den vanskeligste, siger sig selv.

At der er uhyre meget at opnå på fodringens område, er uden for diskussion; og initiativet er da også mødt med megen velvilje, så formentlig vil man finde frem til de rette arbejdsformer.

Andre steder i landet har man også fra konsulenternes side sat stærkt ind på at få kontrolassistenterne med i dette meget vigtige arbejde. Der er slet ingen tvivl om, at dygtige og interesserede kontrolassistenter kan yde en yderst værdifuld hjælp til sagens rationelle løsning, når arbejdet organiseres rigtigt. Men, hvem ser udvej for en fodringsvejledning for den halvdel af kvægholderne, der trænger mest? — altså dem, der ikke er medlem af nogen kontrolforening. Her er virkelig noget at rette og forbedre — vi må håbe, at eksemplerne i nogen måde »smitter« eller gør sig gældende i videre kredse igennem »nabovirkning«.

Også andels-svineslagterierne begyndte i 1949 at ansætte særlige konsulenter til at yde det pågældende slagteris leverandører fodringsservice og anden rådgivende støtte; en ide, som privatslagterierne iøvrigt har praktiseret under lidt andre

former igennem en lang årrække. Inden for de landøkonomiske organisationers ledelse har man set med nogen betænkelighed på denne meget specialiserede og stærkt udstykkede konsulentansættelse; og fra andet hold er man gået ind for ansættelsen af all round »sognekonsulenter«, der inden for deres mindre områder ved personlig kontakt og kendskab til landmændene skulle have bedre mulighed for at klare »det almindelige«. Specialister med ansættelse i større virkeområder skulle så tilkaldes for at klare »det særlige«, når sådant viste sig.

— Nok herom. Interessen er der; og mange veje kan føre mod samme mål — det har danske landmænd visse erfaringer for. Målet er man i dette tilfælde ikke uenige om; det er en mere rationel produktion af gode husdyrbrugsprodukter.

I forbindelse med fodringen skal det også nævnes, at Landbrugets Produktions- og Afsætningsudvalg i forbindelse med Baconudvalget til samtlige Danmarks jordbrugere har udsendt en lille pjece »Aktuelle fodringsproblemer« med gode råd og vejledning i disse spørgsmål. Hvad fodringsvejledning angår, lægger pjecen navnlig vægt på svinenes fodring. Der kunne godt være brug for en pjece til om køernes fodring. Det landøkonomiske Forsøgslaboratorium på sin side har udgivet »Vejledning i ungvægets fodring« (8. meddelelse), der på grundlag af de mangeårige opdrætningsforsøg med kvæg på statens gårde ved Hillerød anviser enkle og praktiske foderplaner for kalve, kvier og unge tyre.

Produktion, priser og eksport.

Den samlede mælkeproduktion for 1949 er opgjort til 4852 mill. kg mod 4046 mill. kg i 1948. Dette er en stigning på ikke mindre end 20 pct. Smørproduktionen steg 29 pct. og var i 1949 156,2 mill. kg. Flæskeproduktionen var 266,3 mill. kg eller 54 mill. kg højere end i 1948. Ægproduktionen steg 35 pct. og opgjordes til 118,0 mill. kg for 1949. For kødets vedkommende var produktionen 130,9 mill. kg, hvilket var 15 pct. mere end året før. Iøvrigt giver indekstallene for produktionen den bedste oversigt:

Månedlige indekstal for husdyrproduktionen.
(1935 = 100).

	Mælk		Okse- og kalvekød		Flæsk		Æg		Animalske produkter ialt		
	1949	1939	1949	1939	1949	1939	1949	1939	1949	1948	1939
Januar	71	89	87	104	56	98	131	117	72	73	97
Februar	73	92	86	138	61	99	142	139	76	65	104
Marts	81	99	84	115	90	103	143	167	91	67	109
April	94	108	80	114	69	100	156	200	88	71	114
Maj	114	123	68	117	68	87	140	188	94	75	114
Juni	121	125	53	89	77	107	117	161	96	82	118
Juli	114	116	56	96	84	89	104	131	96	72	105
August	106	110	65	111	80	104	93	126	90	63	109
September ...	100	101	80	130	98	91	90	117	96	66	101
Oktober	95	91	109	132	91	95	70	65	92	64	94
November	86	86	113	131	91	112	81	69	90	62	99
December	84	88	116	106	108	120	131	119	101	68	105
Hele året	95	102	82	115	81	101	117	133	90	69	106

På eksportslagterierne slagtedes følgende antal dyr i 1949 (tallene i parentes er 1948): Svin 2 915 000 (1 603 000), heste 51 000 (45 000), stort kvæg 339 000 (345 000), fedekalve 181 000 (182 000), spædekcalve 415 000 (364 000), får, lam og geder 55 000 (83 000).

De autoriserede fjerkræslagterier slagtede i 1949 ialt 6,9 mill. kg fjerkræ mod 5,1 mill. kg i 1948, 2,8 mill. kg i 1947 og 5,8 mill. kg i 1939. Slagtetalene for de enkelte slags fjerkræ viser en fordobling for hønsenes vedkommende, kyllinger uforandret, gæs lille stigning, ænder lille tilbagegang, kalkuner betydelig tilbagegang, poularder og kapuner betydelig stigning.

Gennemsnitsnoteringerne for smør og æg blev en smule lavere end året før, medens flæsk lå en smule højere. De i nedenstående oversigt angivne priser er for smørret mejeriernes afregningstal, for æggene Dansk Andels Ægexports gennemsnitsnotering og for flæsket andelsslagteriernes landsnotering.

Priserne på okse- og kalvekød lå indtil den 19. november 1949 på samme højde som det foregående år, idet alt opkøb indtil denne dato var centraliseret igennem Landbrugsmini-

Gennemsnitsnoteringer (kr. pr. kg).

	Smør		Flæsk		Æg	
	1949	1948	1949	1948	1949	1948
Januar	6,50	6,50	4,09	3,92	3,54	3,68
Februar	6,50	6,50	4,10	3,94	3,28	3,45
Marts	6,50	6,50	4,10	3,94	2,67	2,78
April	6,50	6,50	4,10	3,94	2,64	2,74
Maj	6,50	6,50	4,10	3,94	2,64	2,74
Juni	6,38	6,50	4,10	3,94	2,82	2,88
Juli	6,00	6,50	4,10	3,94	3,34	3,51
August	6,00	6,50	4,10	3,94	3,34	3,52
September	6,00	6,50	4,04	3,94	3,34	3,52
Oktober	6,00	6,50	4,00	3,94	3,37	3,54
November	6,00	6,50	4,00	3,94	3,50	3,70
December	6,00	6,50	4,00	3,94	3,42	3,66
Hele året	6,24	6,50	4,07	3,94	3,15	3,30

steriets Kvæg- og Kødudvalg, hvad enten kødet skulle gå til hjemmemarked eller til eksport. Efter 19. november bortfaldt maksimalpriser og kødrationering på hjemmemarkedet, hvorefter opkøbet af kreaturer hertil skulle ske i det frie marked. Da hjemmemarkedsprisen indtil da havde ligget væsentligt under eksportprisen, måtte nyordningen automatisk give en stigning på kreaturer til hjemmemarkedet. Eksempelvis kan det nævnes, at prisen på hele og halve okser af 1. kvalitet i Københavns Kød- og Flæskehal straks steg fra 2,35 kr. pr. kg til 3,40 kr. pr. kg — altså en stigning på rundt regnet 40 pct. — senere faldt priserne en smule igen, så de ved årsskiftet formentlig lå nogenlunde fast på et niveau ca. 30 pct. over de indtil 19. november gældende maksimalpriser.

Priserne på gode, unge køer til eksport lå ved udgangen af 1949 på 165—180 øre pr. kg lev. vægt mod 125—135 øre pr. kg lev. vægt fra begyndelsen af året og indtil 19. november.

Kælvkøer var efterspurgt og steg i årets løb 200—300 kr. pr. stk., så priserne almindeligt lå på 1200—1400 kr. for en god kælvko, endda højere for dyr af god afstamning.

Handelen med heste var ret trykket, og priserne var noget faldende. De fynske landboforeningers højeste notering for gode, unge handelsheste var således 1500 kr. ved årsskiftet 1949/50 mod 1700 kr. et år tidligere; i begge tilfælde var

noteringen sat så stramt, at kun de allerbedste heste kunne afsættes til de nævnte priser.

Priserne på slagtefjerkræ var ret uændrede; gode slagtehøns kostede ved indgangen til 1950 godt 4,00 kr. pr. kg — en smule mere end året før. Til gengæld lå priserne på ænder og gæs noget lavere end året før.

Da smørrationering og indenlandsk forbrug af de vigtigste produkter iøvrigt var nogenlunde uændret, kom den betydelige produktionsstigning særlig stærkt til udtryk, når eksporttallene sammenlignes for 1949 og 1948. Det eksporterede kvantum smør nærmer sig stærkt til gennemsnittet for sidste halvdel af trediverne. Heri mangler æg og flæsk endnu en del, men ægeksperten er praktisk taget fordoblet hvert år nu tre år i træk. Flæskeksperten var endog $2\frac{1}{2}$ gange større i 1949 end i 1948. Det samme gælder osten, hvorimod svinefedt og heste viser tilbagegang i eksporttallene.

Udførsel af danske husdyrprodukter.

	1949	1948	1947	1946	1935—39
Smør, mill. kg	138,3	106,1	87,1	77,5	149,1
Ost, mill. kg	30,3	12,6	13,3	9,9	8,9
Æg, mill. kg	79,8	40,4	19,9	11,5	87,3
Bacon og flæsk, mill. kg . .	105,8	41,3	57,8	62,6	185,1
Levende svin, 1000 stkr. . .	—	—	—	—	131,2
Svinefedt, mill. kg	2,5	5,2	5,9	0,3	11,4
Slagtet kvæg, 1000 stkr. . .	77,9	72,4	122,8	131,6	61,1
Levende kvæg, 1000 stkr. . .	69,0	47,3	240,4	144,5	146,5
Slagteriaffald, mill. kg . . .	15,0	9,5	12,5	7,1	22,2
Slagtet fjerkræ, mill. kg . .	4,2	2,8	0,7	0,4	2,9
Heste, 1000 stkr.	29,2	39,7	50,7	45,7	12,2

Angivet i penge beløb hele landbrugseksporten sig til 2240 mill. kr. mod 1580 mill. kr. året før, hvilket er en stigning på over 40 pct. Ved gennemsyn af nedenstående tabel er det værd at lægge mærke til i hvor høj grad alle de betydende varegrupper er husdyrbrugsprodukter. De eneste undtagelser fra denne regel er sukker, frø og kartofler, der med deres 130 mill. kr. dog tæller med på planteprodukternes vegne. Derimod er de 83 mill. kr. eksportindtægt for salg af korn

Landbrugsvarernes udførselsværdi (1000 kr.).

	1949	1948	1947	1939
Heste	36 149	48 995	86 820	13 831
Levende hornkvæg	71 544	39 456	162 754	62 294
Okse- og kalvekød	43 192	31 815	53 309	17 183
Smør	900 780	712 709	469 004	371 566
Ubehandlet mælk og fløde	16 681	14 427	10 762	2
Ost	118 525	57 134	47 693	15 178
Bacon og flæsk	449 089	178 113	197 024	393 748
Svinefedt	15 039	31 039	35 042	9 096
Slagteriaffald, hoveder, tæer	15 565	7 428	5 266	11 243
Slagtet fjerkræ	24 874	16 169	3 722	5 838
Andre kødvarer, ikke kons.	14 041	12 407	6 627	886
Æg	305 558	157 618	57 156	146 235
Korn	83 427	136 387	84 239	12 020
Markfrø (roe-, græs-, kløverfrø)	48 078	29 504	22 088	16 331
Kartofler	29 210	42 248	54 795	3 404
Sukker	52 928	55 455	48 537	608
Huder og skind, rå	3 668	6 740	7 283	17 985
Andre varer	11 954	2 652	6 931	50 120 ¹⁾
<hr/>				
Ialt landbrugsvarer, 1000 kr.	2 240 302	1 580 296	1 359 052	1 147 568
pct. af samlet udførsel	62,9	57,9	58,8	72,7

¹⁾ Heraf levende svin 24,8 mill. kr.

ret problematiske, idet der samtidig er indført korn og klid til landet for 169 mill. kr. Importen af oliekgager og fiskemel m. v. andrager 204 mill. kr., medens kunstgødninger tegner sig for 145 mill. kr. — Lad os huske, at eksporten ikke er nettoindtægt altsammen! Men med 62,9 pct. af Danmarks samlede udførselsværdi holder landbruget dog sin uantastede stilling som landets ubestridt førende eksporterhverv.

Avlsarbejdet.

Arv og kår i forening betinger resultatet, siger arvelighedslæren. I det økonomiske husdyrbrug kan dette udlægges derhen, at avlsarbejdet er en nødvendig forudsætning; fod-

ring, staldforhold og pleje iøvrigt er en lige så nødvendig betingelse for, at det enkelte dyr kan yde en stor produktion af den rette kvalitet. Og det kan tilføjes, at de samme faktorer må virke sammen, hvis produktionens økonomi skal være i orden; så kan det forøvrigt dreje sig om mælk, kød, flæsk, æg, kaniner eller andet.

Om det avlsmæssige eller det fodringsmæssige er vigtigst, kan man spare sig at diskutere; men det kan diskuteres, hvor vi er nået længst. Under krigen og i de foderknappe år derefter, var vi afskåret fra at vise, hvad vi kunne fodringsmæssigt set. 1949 gav bedre muligheder herfor, og f. eks. den store stigning i gennemsnitsydelsen for de kontrollerede køer viser, at de avlsmæssige muligheder langt fra er udnyttet maksimalt. Der er for mig ingen tvivl om, at fodring og pleje iøvrigt i det store tal af danske landbrugsbedrifter ligger langt bagud for avlsarbejdet. Det sidste er organiseret igennem avlscentre, kvægavlsforeninger m. v., og resultaterne kontrolleres regelmæssigt gennem forsøgsvæsen, kåringer, afkomskontrol og andet. Igennem dette arbejde kan vi følge eliten, og vi ved, at den igennem 2. og 3. led har indflydelse på praktisk taget hele den samlede husdyrbestand i landet. Jo, anlæggene er der, også i den almindelige brugsavl, hvad enten der er tale om køer, svin eller høns — det er bare om at få dem udnyttet.

De kontrollerede køers gennemsnitsydelse 1948/49.

	kg mælk	pct. fedt	kg smør	Foderenheder	pct. køer under kontrol
Fyn	3880	4,24	184,5	3232	70,0
Bornholm	3849	4,22	182,2	3126	50,3
Lolland-Falster	3884	4,12	179,3	3188	55,5
Sjælland	3807	4,11	175,3	3220	51,2
Jylland	3613	4,00	161,7	3074	45,2
Hele landet 1948—49 ...	3703	4,07	168,8	3129	49,2
» » 1947—48 ...	3329	4,03	150,2	2909	46,8
» » 1941—42 ...	2779	4,07	126,7	2694	49,2
» » 1939—40 ...	3429	4,01	153,9	2924	49,8
» » 1937—38 ...	3813	3,92	176,2	3121	46,0
» » 1908—09 ...	3090	3,50	120,4	—	13,1

Selvfølgelig skal vi også fortsat stile efter fremskridt i avlen, og det organiserede avlsarbejde er da også i 1949 fortsat efter de vanlige linier. Det vil føre for vidt at gå i enkeltheder her, men nogle gennemsnitstal fra kontrolforeninger og kontrolstationer er dog meddelt foran.

En racemæssig opgørelse viste for hele landet 1948/49 følgende gennemsnitstal for smørydelse: Jersey 191,7 kg, hollandsk 174,2 kg, rødt 172,1 kg, jydsk 153,4 kg og korthorn 142,4 kg.

4337 enkeltkøer har ydet over 300 kg smør i regnskabsåret, højest nåede en hollænder hos *Ahlmann-Lorentzen*, Striben; denne ko gav 10 872 kg mælk med 4,60 pct. fedt og 562 kg

Gennemsnitstal for svineforsøgene, landrace.
(Regnskabsåret går fra 1. sept. til 31. aug.).

	1948-49	1947-48	1946-47	1936-37
Antal forsøgsgrise	2 684	2 364	2 320	3 160
Udsætterprocent	3,4	4,1	3,9	4,2
F. E. pr. kg tilvækst	3,15	3,19	3,28	3,28
pct. eksportflæsk	61,1	60,7	60,8	60,2
Tykkelse i cm af:				
Rygflæsk	3,39	3,34	3,34	3,49
Bug	3,26	3,24	3,26	3,26
Kroplængde i cm	93,3	93,6	93,4	92,8
Points (0—15) ved bedømmelse af:				
Fasted	13,3	13,3	13,2	13,0
Bov	12,8	12,8	12,7	12,5
Rygflæskets fordeling	12,8	12,9	12,8	12,7
Bug	12,9	12,8	12,9	12,9
Skinker	12,5	12,4	12,4	12,4
Finhed	13,1	13,0	13,1	12,8
Kødfylde	12,9	12,9	12,9	12,7
Bacontype	12,6	12,6	12,6	12,5
pct. svin i klasse:				
I } letfede	82	81	82	73
} for tynde	7	9	9	7
II mellemfede	10	9	8	16
III fede	1	1	1	4

smør. Ikke mindst fedtprocenten 4,60 for en hollænder er værd at mærke sig; iøvrigt er alt sortbroget kvæg i Danmark nu i det officielle avlsarbejde slået sammen til een race: Sortbroget dansk malkekvæg. Herefter er alle sortbrogede ligeberettigede til optagelse i de samme stambøger, til at møde på dyrskuer, ved kåringer og lignende under de samme betingelser, hvad enten de er af jydsk eller hollandsk rod; ligeså følger heraf, at enhver form for blandingsavl mellem de to hidtidige typer er fuldt legal.

Swineavlscentre har haft et fint år med god afsætning for avlsdyr. De kontrolfodrede og slagtebedømte afkomshold efter avlsdyrene på centrene viser som sædvanlig fine gennemsnitstal (se foregående side).

Der er kun kontrolfodret 44 svin af Yorkshire-race, men disses gennemsnit ligger med hensyn til slagtebedømmelse og bacontype væsentligt under landracen.

Kontrolstationen for høns på Favrholm har haft lidt flere afkomshold til afprøvning i 1948/49 end året før, og der er en lille fremgang i disse unghønners gennemsnitsydelse:

Kontrollægningen på Favrholm 1948—49.
(365 læggedage).

	Antal hold	Antal æg	kg æg	Æg- vægt	Vinter- æg	Høne- vægt	F. E. pr. kg æg
Hvide Italienerne ..	58	227	13,402	59,0	101	1,99	3,40
Brune Italienerne ..	23	219	12,736	58,2	93	1,89	3,62
Let race	81	225	13,217	58,8	98	1,96	3,46
Rhode Islands	5	204	12,073	59,3	99	2,60	4,21
Wyandotter	4	216	12,661	58,4	98	2,46	3,66
Plymouth Rocks ..	2	203	11,706	57,8	70	2,73	4,13
Sussex	7	223	13,000	58,4	110	2,75	4,00
Svær race	18	214	12,528	58,6	100	2,64	3,99
Alle hold 1948—49	99	223	13,093	58,8	99	—	—
» » 1947—48	87	219	12,822	58,6	91	—	—

Det højestydende hold var hvide italienerne fra *Haugaard Jacobsen, Sindal*; og disse 8 unghøner gav i gennemsnit 271

æg à 58,2 g med et foderforbrug på 2,94 foderenheder pr. kg æg.

Ved Statens Fjerkræudvalgs landskonkurrence blev 69 hønsebesætninger anerkendt som avlscentre. I den hårde konkurrence blev en besætning af hvide italienere hos *C. Christiansen*, Skalborg, nr. 1 med 96,3 points af 100 opnåelige. At bestanden tilmed omfatter lige ved 1200 høner, gør ikke stillingen ringere, idet gennemsnitsstørrelsen af de deltagende besætninger ligger på godt 300 høner.

1949 var et år i fremgangens tegn, og under den muliggjorte produktionsudvidelse har der da heller ikke på møder, i blade og radio været mangel på gode råd til husdyrholderne! — Advarende røster har manet til forsigtighed og udtalt ængstelse med hensyn til konsekvenserne af en overfyldning af det indenlandske og det udenlandske marked. Andre har været på den stik modsatte fløj, og de mest dristige har f. eks. foreslået en fordobling af Danmarks kobestand, hvilket navnlig skulle ske på grundlag af en udvidet rodfrugt- og lucernedyrkning på kornarealernes bekostning.

Når sådanne problemer kobles sammen med andre som Marshall-hjælp, mekanisering, rationalisering og jordfordeling, forstås det, at der er diskussionsstof nok. Her skal ikke tages del i diskussionen, men der er grund til at understrege det lykkelige i, at den enkelte landmand frit kan disponere, som han nu finder rigtigt — eller som hans lyst og evner tilsiger ham. En yderligere forøgelse af ægproduktionen og navnlig af flæskeproduktionen, den sidste på grundlag af større anvendelse af sukkerroer og kartofler som svinefoder, har også været drøftet livligt. Produktionsstatistikken viser, at vi allerede er nået vidt sammenlignet med tidligere år.

I forbindelse med en eventuel fortsat udvidelse af husdyrholdet er der det at have i erindring, at æg og flæsk er produktioner, som hurtigt kan sættes op og blive indtægtgivende. Merproduktionen kan leveres og afregnes i penge et halvt eller et helt år efter, at beslutningen er taget. Og skulle bestanden af høns og svin komme højere op end i